

ІНФОРМАЦІЙНЕ ВИКРИВЛЕННЯ ЯК ЗБРОЯ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ

*Гонтаренко Л.О., кандидат психологічних наук, доцент, Парфенов Г. А.
Національний університет цивільного захисту України*

Інформація (відносно людини) – відірвавшись від об'єкта відображення може самостійно приймати участь в психічних процесах, трансформується в уявлення, знання, вміння, навички. Таким чином, на основі отриманої інформації система реагує на оточуючий світ, змінюючи цілісність інформації

змінюється її актуальність та несуперечливість, захищеність від руйнування та несанкціонованих змін. Викривлення інформації – дозволяє створювати визначене відображення дійсності в суспільній свідомості, в якій викривлені факти будуть часткою реальності.

В ЗМІ маніпулюють з часом і місцем подачі інформації, що безпосередньо впливає на оцінку та засвоєння інформації. Перенавантаження інформацією призводить до відмови від неї.

Перехід до якісно нової програми сприйняття дійсності передбачає не тільки перегляд системи цінностей та, як наслідок, розрив з колективом, але і ускладнює будь який подальший вибір, роблячи звичайний шлях неприйнятним.

Вплив негативної інформації на психіку людей обумовлено наступними об'єктивно існуючими соціально-психологічними явищами та процесами. (зараженням, наслідуванням, навіювання, ідентифікацією та конформізмом). Інформаційний вплив може використовуватися як послаблення або посилення психологічної згуртованості особливо військового колективу, а також для створення загальної впевненості та активності або навпаки під час маневрів та ін.

У військових підрозділах збуджувальна інформація призвана стимулювати будь-яку дію, а саме активізувати в заданому напрямку та забороняти будь-які інші, що призводить до дестабілізації автономних форм поведінки або діяльності.

Залежно від поставленої мети, масштабів дій, характеру та змісту завдань що, вирішуються завдань, залучених сил і засобів об'єктами інформаційного впливу можуть бути як конкретні особи так і визначені соціальні групи (військовослужбовці, робітники, підприємці, молодь, домогосподарки та ін.). В умовах, порушення функціонування системи державного управління, створена обстановка суспільно-політичної та соціально-економічної нестабільності в країні або в конкретному регіоні, може стати все населення.

У стані психічного зараження маси людей здійснюють позитивні та негативні поступки. Зараження використовуються керівником як засіб компенсації недостатнього психологічного з'єднання колективу, а також для загальної впевненості та активності перед або під час навчаннями, маневрів, стрільб та ін.

Психічне наслідування – це усвідомлене психологічне повторення, наслідування прикладу, обстановці в процесі спілкування, взаємодії та взаємовідносин воїнів.

Вплив на поведінку та психіку, обходячи критичне мислення людини здійснюється з допомогою мови, зовнішнього вираження, емоцій, почуттів, станів. Сила впливу збільшується в урочистій обстановці під впливом значущості інформації, авторитету оратора та ін. Протириччя навіюваних установок поглядам воїнів, їх недовіра створюють складну психолого-педагогічну ситуацію, що впливає на психічний стан воїнських колективів.

Причому, впливаючи на осіб з низьким інтелектом, необхідно поєднувати ввід інформації з сильними негативними емоціями (в основному емоціями страху), а при вводі інформації для осіб високо навчених або високо чутливих, а також для осіб з розвинутим інтелектом, слід використовувати сильні позитивні емоції.

В арсенал засобів, як зазначається в дисертаційному дослідженні Гонтаренко Л.О., що використовуються при цьому входять як прості прийоми – наприклад, брехня, повтори, спеціальне структурування інформації, її дозування та колажування і т. і., так і складні – у вигляді побудови складних міфів, паралельних моделей світу, а також безпосередні підривні інформаційні акції. При визначенні інформаційної війни необхідні уточнення, вірні в тому відношенні, що навіть проста брехня не повинна бути занадто відвертою. Вона повинна бути завуальована будь-яким демагогічним прийомом, коли, наприклад, варварські бомбардування іменуються гуманітарними, коли використовуються явно некоректні логічні схеми: наприклад, частина видається за ціле; то, що справедливо лише для визначеної частини, розглядається як загальна властивість або мета всього об'єкта; одна сторона або характеристика явища ототожнюється з самим явищем в цілому; тимчасове та епізодичне проявлення феномену видається за саму його суть; інформація про факт підмінюється його тенденційним тлумаченням, а сам факт висмикується з часу та контексту. При цьому одна брехня повинна безперервно змінюватися новою, складаючи нагромадження інформації, в якому попередня забувається до того, як зможе бути осмислена і викрита. Повтор інформації забезпечує можливість її підпорогового (що відбувається у підсвідомості) підсумовування, коли багаторазово повторена брехня стає очевидною істиною

Сьогодні виявляє неймовірно інформаційні вкидання, що сприймаються оточенням.

Це може бути спеціально підготовлена дезінформація, розрахована як на емоційний вплив, так і на відволікання суспільної енергії та засобів по завідомо неправдивим напрямом. Спеціально організовуються витoki інформації, що спрямовані на провокацію чи розвідку суспільних настроїв. Може бути відволіканням що приглушує, або розряджає накопичене невдоволення визначеною ситуацією, або дезорганізують, коли діяльності надається хибний вектор. Може бути і и вельми складно організовані системі структурованих, міфів, спеціальних конструкцій, блефів використовуючи знання психології та граючи на визначених людських якостях, надіях, побоюваннях та ін.

В цілому блеф можна визначити як системну дезінформацію, що має визначену розвиваючу інтригу, навколо якої майстерно нарощується корпус фактів, брехні, організованих виток інформації тощо. Метою її є здійснення впливу на процес прийняття людиною рішень, на хід її міркувань, зміст зробленого нею висновку. Хоча людина робить висновки сама, вже у вихідних послідах міститься вбудована в них дезінформація. Подібного типу

інформація, що вкидається в суспільну свідомість, в залежності від її серйозності і рівня значимості, до якого вона апелює, може викликати не тільки просте непокоєння в суспільстві, але і дезорганізацію в роботі цілих суспільних груп і структур. Будучи направлена на визначену мету, вона здатна визвати зміну шляхів розвитку цілих країн та об'єднань.

Особливе місце займають безпосередні підривні акції, що проводяться як спеціальні дії, так і шляхом побудови помилкових моделей. Наприклад, можлива дискредитація найбільш перспективних напрямів у наукових дослідженнях та розвитку технологій, доведення до абсурду окремих починань та одночасне заохочення тупикових гілок розвитку, наполегливе проштовхування сумнівних проєктів і ініціатив. Компрометація найбільш перспективних людей у керівництві та їх усунення з допомогою вкидання сфабрикованого компромату з одночасним проштовхуванням на керівні посади з наступною підтримкою свідомо некомпетентних людей. Створення та підтримка в суспільстві напруження та протиріч шляхом штучного зштовхування інтересів, використання різного типу неоднорідності суспільства для загострення соціальних відносин і т. п.

Під час військового конфлікту об'єктивна інформація навмисно або невіливо «фальсифікується» – змінюється та підроблюється, що породжує викривлену ідею.

Під виглядом системної об'єктивної інформації може функціонувати її аналог – «інформація що дезорієнтує», що невірно визначила положення суспільства в історичному процесі: економічному стані, відносинах з іншими народами та державами та ін. Вона може породжувати надцінні викривлені ідеї, об'єктивно не заслуговуючи такої уваги, яку суб'єктивно вони викликають.

Організованість інформації сприяє упорядкуванню моральних принципів, економічних потреб, поведінки в дещо ціле та гармонічне. Може відбуватися заміна організованої інформації, на ту що «деморалізує», вона трансформує моральні цінності та провокує «стрибок викривлених ідей», що впливають з порушення послідовності умовиводів, хаотичності та незавершеності думок, непослідовності поведінки.

Коротка, переконлива та доказова інформація в засобах масових комунікації перетворюється на появу та обговорення всебічних точок зору від самих примітивних до самих фантастичних. Велика кількість ЗМІ з'ясовує елементарні речі, перетворюючи відоме на невідоме зрозуміле на незрозуміле та ін. Причому домінують найбільш примітивні, містичні та нелогічні пояснення.

В результаті дій таких інформаційних процесів розвивається так звана масова «незв'язність політичного мислення», при якому можливе вірне сприйняття подробиць, але з втратою здібностей до логічних висновків. Уявлення, поняття, думки втрачають зв'язок з дійсністю, інформаційна тканина розпадається на змістовні фрагменти, з яких формується нова деформована картина світу.

Дезорганізуюча політична інформація розвалює систему адміністративного управління, руйнує суспільний порядок і призводить до розвалу господарської та фінансової діяльності. Виступи, набувають зовнішню правильну та привабливу форму.

Викривлена інформація руйнує культурні досягнення народу, піддаються некоректній критиці та висміюванню традиційного способу життя, культурні герої нації. Злам культурного самосвідомості означає кінець ідейного спротиву. Змінюється тип і стиль управління, відбувається підміна національних інтересів і цілей державного розвитку. Метою організаційно-інформаційної агресії є якісні зміни традиційної культурного та духовного життя, порушення наступності національних ідеалів і цінностей, демонтаж історичної пам'яті.

З допомогою організації «відтоку мізків», здійснюється особливий збиток коли науково-культурна втрата значного числа спеціалістів поєднується з втратою економічно – затрачених засобів на їх підготовку. Повний успіх в виконанні всіх поставлених завдань досягається у випадку, якщо вдається забезпечити себе допомогою правлячої еліти супротивника, що досягається комбінацією самих різних засобів і доповнюється створенням груп, що є «агентами впливу».

Інформація становиться дійсною інформацією, а не інформаційним шумом, тільки якщо вона сприйнята і так або інакше усвідомлена (зрозуміла, проінтерпретована). Отже, інформація повинна бути подана так, щоб привернути увагу, зацікавити. У свою чергу, розвивається і сама наука про інформацію, розробляються психотехнологічні основи її моделювання, досліджуються ноотехнологічні особливості людського інтелекту, вивчається соматотехнологія інформаційного впливу (особливості використання сигналів, кольору, звуків як значущої інформації). При цьому будь-яка інформаційна війна залишається війною програм, які розуміються не тільки у вузькоспеціальному змісті, але і в широкому, загальнокультурному.